РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі гроші, мані ордери і чеки треба высылати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
By Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 10-го липня 1915. Ч. 80. VOL. XXIII. JERSEY CITY, N. J., Saturday, July 10, 1915. N. 80.

УСПІХИ НІМЕЦЬКИХ ВІЙСК НА ЗАХІД ВІД ВАРШАВИ.

Війска Лінзінґена полонили над Золотою Липою 3.850 Москалів.

2.000 поїздів німецького війска прибуло до Франції і Бельгії.

Австрійська підводна лодка затопила італійський кружляк „Амальфі".

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

ПОХІД НА ВАРШАВУ. — 30 МИЛЬ НА ЗАХІД ВІД ВАРШАВИ НІМЦІ ЗАНЯЛИ ВАЖНІ РОСІЙСЬКІ СТАНОВИЩА.

БЕРЛІН, 8. липня. — Німецькі війска розпочали на захід від Варшави на полудне від Болімова нову сильну акцію. Важні російські становища опинили ся в руках Німців. Битва триває дальше.

Урядове донесенє головної воєнної кватири доносить:

„Наші війска вдарили вчера на російські становища на полудне від Болімова (а на схід від Доловатки) і взяли приступом горбок „95", на якім Москалї сильно були укріпили ся. Переслїдуванє Москалів відбуває ся дальше. Москалї потерпіли значні страти в людях і воєннім матеріялї.

„Горбок „95" має важне воєнне значінє, бо дає можність контролювати цїлу околицю".

Про отсей новий наступ згадує ся і в урядовім донесеню російського штабу. Він звучить:

„В ночи зі 6. липня німецькі війска під охороною хмари їдовитих ґазів уладили сильний напад на наші становища від сторони Болїмова на лінії, около 8 миль довгій. В деяких місцях удало ся Німцям здобути навіть перші ряди наших закопів. На другий день часть втрачених позицій ми відзискали крім закопів недалеко Болїмова, де боротьба дальше триває".

НІМЕЦЬКИЙ ЦІСАР І ҐЕНЕРАЛ ГІНДЕНБУРҐ НА ДВОДНЕВНІЙ НАРАДІ В ПОЗНАНЮ.

БЕРЛІН, 8. липня. — Німецький цісар по довшім побутї на воєннім тереніє Галичині прибув до Познаня, де відбув дводневну нараду з ґен. Гінденбурґом, головним командантом німецьких війск в північній Росії. Ґен. Гінденбурґ повернув опісля сейчас на поле битви.

Догадують ся, що небаром союзні війска розпічнуть головну воєнну акцію в напрямі Варшави.

БИТВА НА ПІВНІЧ ВІД КРАСНИКА ТРИВАЄ ДАЛЬШЕ. — ХВИЛЕВЕ ЗДЕРЖАНЄ ПОХОДУ АРМІЇ АРХ. ЙОСИФА ФЕРДИНАНДА.

ВІДЕНЬ, 8. липня. — Дальший похід армії арх. Йосифа Фердинанда в напрямі Люблина зістав хвилево здержаний. Москалї одержали значні нові сили і тому командант армії уважав за відповідне цофнути свої війска на горбки, які тягнуть ся на північ від Красника.

Дотичний урядовий звіт звучить:

„В російській Польщі на схід від Висли союзні війска відносять нові успіхи. Богато сильних нападів відбито з великими втратами для Москалів. Лише на дорозі між Красником і Люблином, де Москалї стягнули для оборони Люблина велику масу війска, союзні війска цофнули ся на горбки на північ від Красника, де заняли дуже догідні становища".

РОСІЙСЬКИЙ РАПОРТ ПРО УСПІХИ МОСКАЛІВ КОЛО КРАСНИКА.

ПЕТРОҐРАД, 8. липня. — Російський ґенеральний штаб доносить, що в областях між Вислою а Вепром російським війскам удало ся в деяких місцях здержати похід Австрійців. Австрійці понесли значні втрати. Головна битва розвиває ся.

Зміст урядового звіту:

„Дня 7. липня удало ся нашим війскам в напрямі від Люблина розвинути сильну оборонну акцію, щоби повздержати дальший похід німецьких союзників. Се переведено головно на лінії між Ужендовом а рікою Бистрицею (доплив Вепра). Неприятель утїкає, переслїдуваний нашим війском. Страти неприятеля в людях великі. Ми здобули кільканайцять машинових крісів і один прапор".

Стільки говорить російський урядовий звіт про вислід дотеперішних битв на північ від Красника.

Безперечно, що положенє російської армії з огляду на зелїзничий шлях (Холм-Люблин-Івангород), який іде у віддаленю 25—30 кільометрів рівнобіжно за російською боєвою лінією, є о много кориснійше ніж положенє австрійських і німецьких війск, які тепер майже зовсїм позбавлені зелїзничих шляхів. Однак се може лише хвилево вплинути на застій дальших операцій. Через дотеперішний скорий похід союзних війск в тій околиці, трени з амуніцією і прочими воєнними матеріялами остали значно далеко позаду боєвої лінії. Тому треба надіяти ся, що небаром союзні війска підуть дальше наперед помимо крику російської і англійської воєнної преси, що похід Німців і Австрійців зовсїм не удав ся.

ПОСЛІДНІ ЗУСИЛЯ МОСКАЛІВ. — НЕВИМУШТРУВАНИМИ РЕЗЕРВАМИ КРИЮТЬ СВІЙ ВІДВОРОТ.

БЕРЛІН, 8. липня. — Ріжні приватні відомости, які надійшли з поля битви в полудневій Польщі, доносять, що Москалї кинули в околицю Красника і Бесарабії на боєву лінію зовсїм нові резерви. Сї резерви складають ся з доброго матеріялу, але зовсїм брак їм муштри. Москалї роблять останні зусиля, щоби тими резервами ставити опір і в сей спосіб крити загальний відворот головних армій.

З оповіданя полонених виходить, що часто лучало ся, що російські офіцири звертали огонь машинових крісів на своїх людий, коли ті починали утїкати з боєвої лінії.

ВІЙСКА МАКЕНЗЕНА ПОСУВАЮТЬ СЯ ДАЛЬШЕ ЗДОВЖ БУҐА В НАПРЯМІ ХОЛМА.

ПЕТРОҐРАД, 8. липня. — Урядовий звіт російського ґенерального штабу звучить:

„Між Вепром а Буґом війска німецьких союзників розпочали великий наступ, машируючи лавою на наші становища. Однак коло Грубешова нашій артилерії вдало ся без трудности здержати дальший наступ".

Місто Грубешів лежить на лівім березі ріки Буґа, 25 кільометрів від галицької границї. Перед кількома днями була згадка, що війска Макензена заняли були Криаів. З того виходить що в послідних днях Макензен посунув ся здовж Буґа о 15 кільометрів дальше на північ в напрямі Холма.

МОСКАЛЇ УТЇКАЮТЬ НА ЛІВИЙ БЕРЕГ ЗОЛОТОЇ ЛИПИ. — 3850 ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 8. липня. — Війска Лінзінґена прогнали вже зовсїм Москалів з правого берега Золотої Липи. В послїдних трох днях не зайшли тут жадні важнійші зміни.

Головний воєнний штаб оголосив отсї вісти з поля битви в Галичині:

„Союзні війска під командою Лінзінґена очистили зовсїм правий бік Золотої Липи, проганяючи Москалів на другий бік ріки. Лише на схід від Глинян і Перемишлян відбуває ся дальше завзята боротьба, впрочім панує розмірно спокій.

„В битвах, які мали місце над Золотою Липою між 3. і 5. липня, союзні війска полонили 3.850 Москалів і здобули кілька машинових крісів".

АВСТРІЙЦЇ ЗАНЯЛИ НАД ДНІСТРОМ НОВІ МІСЦЕВОСТИ. — У МОСКАЛІВ БРАК ЗОРУЖЕНЯ.

ВІДЕНЬ, 8. липня. — З головної війскової кватири в Чернівцях доносять, що на північнім березї Днїстра Москалї, одержавши скріпленя, виконали кілька нападів на австрійські становища. Однак союзні війска не лише що відбили всї напади, але і заняли дальші нові місцевости на лівім березї Днїстра. З оповіданя полонених Москалів показує ся, що в російській армії панує великий брак оружя. Салдати, які стояли яко резерва за боєвою лінію, діставали кріси доперва в міру убитих і ранених товаришів.

ДАЛЬШІ УСПІХИ ҐЕН. ВОЙРША МІЖ ВИСЛОЮ А ПІЛЇЦОЮ.

ВІДЕНЬ, 8. липня. — Головна австрійська кватира доносить:

„Війска під командою ґен. Войрша, які стоять на боєвій лінії між Вислою а Пілїцою, заняли цїлий ряд становищ неприятеля, який поволи цофає ся в напрямі Івангорода".

СТРАТИ МОСКАЛІВ В БИТВАХ КОЛО КОВНА, КАЛЬВАРІЇ І ПЖАСНИША.

БЕРЛІН, 8. липня. — Головна німецька кватира доносить:

„На захід від російської крілости Ковна наші війска відбили напади Москалів, спричиняючи їм великі втрати.

„В битві коло Кальварії недалеко місцевости Бялеблото Москалї стратили знова 400 в полонених і кілька машинових крісів.

„На північний схід від Пжасниша (на північ від Варшави) наші війска заняли на цїлій лінії становища Москалів, проганяючи їх зі значними стратами".

—o—

У ФРАНЦІЇ І БЕЛЬҐІЇ:

2.000 ПОЇЗДІВ НІМЕЦЬКОГО ВІЙСКА ВІДЇХАЛО НА ЗАХІДНУ БОЄВУ ЛІНІЮ.

ЛОНДОН, 8. липня. — З Цюріху (в Швайцарії) доносять, що через три місцевости над рікою Реном: Кобленц, Майнц і Мангайм, переїхало на західну боєву лінію у Франції і Бельгії 2.000 поїздів німецького війска.

Отсї нові війска мають бути призначені до головної операції проти Калє. Догадують ся, що часть війска складає ся з нових жовнірів, а часть перевезено з воєнного терену в Росії.

Годі однак припускати, щоби під ту пору німецькі війска забирано з поля битви в Росії, де ще не осягнено властивої цїли, і перевожено на захід. О много правдоподібнійшим виглядає, що нові скріпленя, які відійшли на захід, складають ся виключно з нових жовнірів.

СИЛЬНИЙ НАСТУП НІМЕЦЬКИХ ВІЙСК НА ЦЇЛІЙ ЛІНІЇ.

БЕРЛІН, 8. липня. — На західнім тереиї війни відбуває ся боротьба з неменьшою силою дальше. Німецька артилєрія засипає без перестанку французькі становища градом куль. Французи робили вчера надмірні зусиля, щоби відзискати втрачені становища, але безуспішно. Французи потерпіли притім нові величезні страти.

Звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„Коло Апремон, на полудне від Верден, неприятель через цїлий день і ніч зводив тяжку боротьбу, щоби відзискати втрачені становища. Всї напади неприятеля відбито. Французи, крім великого числа убитих і ранених, стратили 400 в полонених, між ними 3 офіцирів.

„Місто Аррас находить ся під огнем тяжкої німецької артилєрії. Притім знищено великі склади амуніції і поживи, які находять ся в містї. Славна катедра в Аррас перемінена в румовище, її уживали Французи і Англійці до воєнних цїлий".

—o—

ВІЙНА З ІТАЛІЄЮ:

ЗАТОПЛЕНЄ ІТАЛІЙСЬКОГО ВОЄННОГО КРУЖЛЯКА „АМАЛЬФІ".

РИМ, 7. липня. — Австрійська підводна лодка затопила нинї досьвіта італійський воєнний кружляк „Амальфі". Більшу часть залоги удало ся виратувати.

Урядовий звіт італійського міністерства війни звучить:

„Вчера вечером відділ воєнних кораблів їздив в північній части Адрійського моря на звіди. В сїм брав участь також і воєнний кружляк „Амальфі". Нинї досьвіта австрійська підводна лодка поцїлила його торпедою, почім корабель сильно перехилив ся і став скоро потопати. Майже всї офіцири і залога вспіли виратувати ся".

„Амальфі" був побудований в р. 1908. Його містота числила 9958 тон, довжина 426 стіп. В часї мира залога його корабля складала ся з 684 людий.

Отсе перша більша страта Італійців на мори. Перед місяцем стратили вони одну підводну лодку і один торпедовець.

Австрійська фльота стратила доси лише один малий воєнний кружляк „Зента" (2.400 тон).

В послїдних часах доходять вісти, що Австрійцї побудували 9 великих підводних лодок на взір найновійших німецьких і загрожують італійським воєнним кораблям. Дотеперішна цїлковита безчинність італійської фльоти позволяє здогадувати ся, що вона не хоче виставляти себе на небезпеку німецьких лодок і сидить тихо в пристанях на взір великої англійської фльоти.

НА МОРИ:

ОГОНЬ НА АНГЛІЙСЬКІМ КОРАБЛИ „МІНЕГАГА".

НЮ ЙОРК, 8. липня. — З англійського корабля „Мінегага" надійшла бездротна телєграма, що на корабли вибух огонь. Корабель спішить до канадійської пристани в Галіфакс, Н. Ш.

Перевозовий корабель „Мінегага" належить до англійського товариства „Атлянтік Транспорт". Він опустив дня 4. липня Ню Йорк з набором воєнних матеріялів для Англії. На корабли находить ся около 17.000 тон воєнних матеріялів, а іменно: 2.800 скринь готових гарматних набоїв, 1.400 скринь динаміту, 3.000 скринь патронів, сотки скринь з крісами і т. д.

Причина вибуху огню є покищо незвісна.

Друга телєграма, надана капітаном корабля, доносить, що огонь удало ся до певної міри зльокалізувати та що не заходить жадна більша небезпека.

Американські часописи лучать висше згадану катастрофу на корабли з історією Френка Голта, який минувшої суботи виконав замах на житє мілїонера Морґана. Френк Голт закінчив своє житє самовбийством у вязниці. В часї дальшої ревізії викрито листи, в яких Голт заповів експльозії на кораблях, які везуть амуніцію для Англії. Є отже підозрінє, що Голтови удало ся надати на корабель пакунок, який містив бомбу, котра по часї вибухла, спричиняючи пожар на корабли.

—o—

СТАНОВИЩЕ НЕВТРАЛЬНИХ ДЕРЖАВ.

ПОРОЗУМІНЄ МІЖ АВСТРІЄЮ І РУМУНІЄЮ?

ПАРИЖ, 7. липня. — Зі Софії (столиці Болгарії) надійшли отсї вісти:

„В понеділок відбула ся у Відни конференція, в якій взяли участь: німецький канцлєр Бетман Гольвеґ, німецький міністер для заграничних справ Яґов, угорський президент міністрів Тиса і австрійський міністер для заграничних справ Буріян. Присутним на сїй нарадї був також Майореску, румунський президент міністрів.

„На сїй конференції обговорювано справу дальшого становища Румунії і Болгарії супроти теперішної війни. Доходять вісти, що Австрія і Німеччина обіцяла Румунії в нагороду за задержанє дальшої невтральности аж до кінця війни Бесарабію і румунську часть Буковини".

Очевидно, що повисші поголоски не можна уважати за зовсїм правдиві. Однак можна припускати, що між Румунією з одної сторони, а Німеччиною і Австрією з другої, прийшло до якогось порозуміня, бо в послїдних часах притихли воєнні алярми в Румунії.

ОСТАТОЧНЕ РІШЕНЄ ГРЕЦІЇ МАЄ ЗАПАСТИ НА НАРАДІ 15. ЛИПНЯ.

АТЕНИ, 8. червня. — На день 15. липня скликав грецький король головну нараду, в якій возьмуть участь всї члени кабінету і бувший президент міністрів Венецоельос. На сїй нарадї має остаточно порішити ся становище грецької держави.

Ходить чутка, що на маючій ся відбути конференції королївська рада потвердить задержанє дальшої невтральности.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Established 1893.
JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.00 per year	на рік $2.00
$1.00 per 6 months	на пів року $1.00
0.75 per 3 months	на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries:	В місті Jersey City, до Канади і других країв:
$3.00 per year	на рік $3.00
$1.50 per 6 months	на пів року $1.50
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.
Адрес: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".
При висиланю замовлення належить долучити моні-ордер або чек.
Число телефону 498 Jersey City.
AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL
За всї оголошення поміщувані в „Свободі" редакция не відповідає. — Рукописий не звортає ся.

ПРИГНОБЛЕНЄ СЕРЕД КАЦАПІВ В АМЕРИЦІ.

З ріжних сторін доносять нам, що кацапи у Злучених Державах і в Канаді по прогнаню Москалів майже з цілої Галичини попали в розпуку. Розуміють ся, що з розпуки пють і кленуть царевн.

Кацапські ґазети силують ся не показувати свого пригноблення, але се їм нїколи не вдасть ся, бо вже і їх читачі не є аж на стільки глупі, аби вірили в небилиці, що цар ще не побитий і ще раз візьме Галичину.

Один лише „Ревнитель православія" (листок видаваний цареславними попами в Ню Йорку) не скриває своєї розпуки, хоч додає також і „потіху", що „Державная Русь мусить" побідити. Ось що пише сей „Ревнитель православія":

ВЪ СТРАШНЫИ МИНУТЫ ЖИТЬЯ РУССКОГО НАРОДА.

Дорогіи братья и сестры!

Неначе чорными хмарами закрыто русское небо. Душа болитъ. Здается, сердце на части розорвется отъ великой печали. Не хочется жити, стыдно дивитись на свѣтъ Божій. Знайте, що то не выдумки ворожихъ газетъ, то чистая правда, що Перемышль зновъ въ нѣмецкихъ рукахъ и сильныи швабскіи войска подступаютъ до Львова.

Боже мой. Якъ то скоро все перемѣнилось. Якъ еще недавно праздновали мы Пасху — воскресеніе Прикарпатской Руси, а теперъ зновъ несчастная многострадальная Прикарпатская Русь стоитъ на Голгофтѣ, съ терновымъ вѣнцомъ на главѣ.

Що се значитъ?! Неуже-жъ напрасны всѣ жертвы, понесенныи русскимъ народомъ — и сынами Державной Руси и несчастными дѣтьми Прикарпатской Руси?! Неуже-жъ Господь на вѣки отвернулся отъ русского народа?! Неуже-жъ Пречистая Дѣва — Мать Русского краю забыла про своихъ вѣрныхъ дѣтей?! О, горе! горе! Лучше бы намъ не родитися, або умерти передвчасною смертію, нѣмъ дожити до сихъ несчастныхъ дней!

О, если бы намъ, братья и сестры, крылья, та полетѣли бы мы въ старый край, щобъ побачили мы?! Замѣсто цвѣтущои, народомъ переполненнои Прикарпатской Руси одинъ только величезный цминтарь. Многіи тысячи «москалѣвъ» — вашихъ родныхъ братьевъ зложили свои кости и полили своею кровію ихъ для того, щобы дати свободу своимъ несчастнымъ братьямъ. Скрозь — по цѣлой Прикарпатской Руси виднѣются ихъ могилы съ православными трираменными крестами. Есть еще и страшнѣйшіи могилы, въ которыхъ закопаны ЖИВЫМИ и освободители — русскіи козаки и многострадальныи дѣти Прикарпатской Руси. Колько по Прикарпатской Руси знайдется деревьевъ, на которыхъ повѣшены мовъ бы остатніи розбойники сыны Прикарпатской Руси — и старыи и молодыи и маленькіи дѣточки, — за любовь до Державнои Руси и до св. Правосл. вѣры! Не мало знайдется и крестовъ съ роспятыми на нихъ женами и дѣвчатами.

И се дѣется въ 20 столѣтію — майже на нашихъ очахъ?

Боже! Где правда Твоя?! Чи бачишь все тое? Чи чуешь вопли и рыданія русскихъ мучениковъ и ихъ бѣдныхъ вдовъ и сиротъ?!

Братья и сестры! Не падайте духомъ. Не говорите, що все пропало, що Прикарпатской Руси наступилъ конецъ.

Несчастная Мати ваша Прикарпатская Русь теперъ на Голгофтѣ... израненная, окровавленная, заплеванная...

Державная Русь муситъ побѣдити. Прикарпатская Русь повинна быти свободною.

* * *

Кацапський крик про горе — є оправданий.

Дійсно, — велике буде горе для кацапських попів, редакторів, агітаторів і „патріотів", бо по війні може прийти їм конець.

Вони се бачать і передчувають як коні бурю. Коли Росія буде розгромлена, то їй на довгі часи відхочеть ся війни з Австрією, отже й не треба їй буде держати та годувати кількох тисяч кацапів для шпигунства в Галичині, на Буковині і на угорській Русі. Впрочім, як можна буде їх там держати, **коли жаден кацап не може вже з Росії вернути ся до Австро-Угорщини.**

Одиноке притуловиско тепер для кацапів — се Росія. За нею вони тужили і там будуть мусїли поселити ся. Вправдї Москалі їх не люблять гірше нїж Українців, але що дїяти. Таж треба десь і то то кацапство причіпити.

* * *

З Галичини і з Буковини вже вся кацапня втікла до Росії на ласкавий хліб, а тепер **американські кацапи журять ся, що буде з ними...**

Богато з них гадало, що як Росія побідить, то вернуть ся до Галичини ширити цареславє. Кождий кацап, коби лише трохи бородатий, був би зараз в Галичині дістав православну парохію і був би попом та нищив би Україну. Богато з них вже „рихтувало ся" на таку місію. Перший Луцик дав початок.

Але годї. Великий князь Микола Миколаєвич попсував усї пляни Луцика і його братії.

Тепер вони стратили надію, що вернуть ся до Галичини. Що більше, може і сюди цар по війні перестане посилати рублї; може цілком зречеть ся кацапської помочи...

Прийдеть ся хиба їхати до Росії і бути поштурковиском: або тутки заробляти доляри...

* * *

Одначе **збаламучені кацапами галицькі і буковинські Русини, котрі тепер є в Америці, а по війні хотять вертати ся до старого краю, не мають чого впадати на дусї. Вони можуть до краю вернути ся і най будуть спокійні. Кацапство їм по війні з голови вивітріє. Як лише приїдуть до свого села, а почують про московську господарку, то плюнуть на Москаля і на кацапську зраду.** Коли би кацапські ґазети ще виходили в Галичині, то вони певно буком би їх гнали аж за російську границю. Але на щастє кацапи їх заберуть зі собою і в краю не буде ні слїду народної зради.

* * *

Пише ще „Ревнитель православія", що убивано в Галичині старих людий і навіть малих дїтий за любов до Росії. Що австрійські воєнні суди карали кацапів, то правда. Впрочім кожда держава тепер мала у себе зрадників і їх карала, але не треба видумувати убиваня дїтий. Хто убивав дїти, то ще покаже ся по війні.

* * *

Тільки можна додати до пояснення слів „Ревнителя православія".

На конець ще спитаємо ся редактора „Ревнителя православія", чому то у нього „Державная Русь" мусить побідити?

На се нема примусу. Як нїхто Росії доси не примусив побідити, так і на будуче її нїхто не примусить. Впрочім її союзники Анґлія і Франция — се свобідні краї, тож навіть їм не випадає примушувати союзника, тим більше, що і самі вони мусять вдоволяти ся своїми невдачами.

Підчас мира то сам цар до всього змушує, але підчас війни нїчим його царська сила і. як покаже ся на фронт, то ще нещастє приносить.

Цар є добрий до войованя зі своїми безборонними підданими, але перед зорудженими Нїмцями уступає.

Того не заборонить йому жадна сила і не примусить його до побіди.

ДО УКРАЇНИ.

Краю Ти мій!

У пропасть в безодню в задумах буяю
Й на крилах орлиних в розпуни огні
Лечу, і Тебе, Україно, витаю
Щоб ділить тяжнії страждання Твої.

Краю Ти мій!

Прийми, Україно, здалена зза моря
В сю хвилю страждання, як воля Твоя,
Привіт із чужини на потїху горя,
Страданя бо Твої — розпука моя.

Краю Ти мій!

Побідником вийдеш у сім тяжкім бою;
Снувать не потрафлять живої душі.
В посьвяті за волю — Ти вийдеш горою;
Розпуєш найдани в воскресній борбі.

Україно моя!

Монумент побіди — високі кургани,
Що взнесли в Карпатах герої Твої.
Встало Запороже, червоні жупани,
Зійде й сонце волї на Твоїй землї!

М. Л. З. (з Канади).

ЧИ МИ МАЄМО ПОНЯТЕ ПРО СПІЛЬНИЙ ІНТЕРЕС?

Недавно донесли ґазети, що знова один приватний банк в Скрентон, Па., пук, а з ним розвіяли ся сотки тисяч кровавого гроша нашого чорнороба. Се справді сумно. Робив хлоп в майнах, очи йому вилазили; не досипав, щоби більше заробити, бо тепер ґріш придасть ся вислати родині, котра може з голоду пухне; не доїв, щоби більше заощадити; складав цент до цента і носив у приватний банк, тїшачись, що або з настанєм мира виїде до дому, або на старість купить собі кусник кута — тай скінчилось усе на самій утїсї...

Боже, Боже! Який той наш народ непорадний. Десятки примірів — лиш в останних пятьох роках — ще не потрафили переконати його, як беречи тяжко запрацьованого цента. А прецінь є в Америці в кождім місті так богато банків — банків великих, сильних; чомуж там не можна зложити своїх ощадностий? Є сему чейже якась причина. Приватні банки в Америці є переважно в руках чужинців (очевидно, що Українців між ними не найдеш), з котрими якотако розмовить ся наш христіянин, через що і тягне його до такого банку, де з ним розмовлять ся. Але і тут ще не цілковита правда, бо наш чоловік не любить там іти, де з ним можуть розмовити ся в його матерній мові — лиш там, де його трактують по польськи, або по словацьки. От то він любить, як сейчас зачне ломаною польщиною чи словаччиною „договарац сем". Коб він, сарака, знав, як тую польщину чи словаччину немилосерно, по просту по варварськи, калічить, а як шкодить нашій народній справі, а як бє по лиці свою матірну мову, тую мову, котра є така милозвучна, така красна, може найкрасша між усїми славянськими, тую мову, котрою він так любить собі чи то у смутку чи в радости пісню-думку заспівати — з певностию він не задавав би ні одного поличника, з певностию величав би ся нею перед чужинцями і всюди, де тільки можна, лиш нею говорив би.

І тому, що наш еміґрант недостаточно народно освідомлений, падає тут нераз жертвою жидків-спекулянтів, та ще і другим шкодить. Та яким способом? От Словаки, Поляки і инші народи дбають за себе красше: всюди, де лиш можна, вживають своєї рідної мови — чи то в банку чи де, і що найголовнїйше: Словак до Анґлійця не скаже, що він „Поліш" — лиш „Славіш"; так само Поляк не скаже що він „Славіш" лиш „Поліш". То лиш Русин-Українець каже до Анґлійця, що він або „Поліш", або „Славіш", або „Рушен", тому і мало за нас Анґлійці знають, а під єю пору здаю би ся, щоби ширший сьвіт знав децо більше...

Тому що Поляки і Словаки упоминають ся о своє, шанують їх Американці більше. І от послїдними часами, як Американці побачили, що приватні банкири упадають, позакладали при своїх банках віддїли заграничні, в котрих працюють Поляки, Словаки, Мадяри, Нїмці і т. д., тільки ніде Русина не видко, а бодай дуже рідко. А чому? Бо наш Русин прийде до такого банку і буде говорити чи то по польськи, чи по словацьки (очевидно калічить, але силує ся, бо — мовляв — се красше нїж по свому говорити), тільки не по українськи, а заряд банку, бачучи, що нїхто сього не домагає ся, не бере українського клерка — нащо має дармо платити!

А нашої молодїжи і ґімназіяльної і навіть університетської стільки тиняєсь по Америці і мусить виконувати найбруднїйші роботи лише через нашу байдужність. Ми самі на тім тратимо, а другі заробляють, бо як би ми мали більше наших одиниць у заграничних відділах по банках, то ті одиниці, маючи стичність з розмаїтими людьми, нераз може неодного поінформували би про долю нашого народа, а се чейже вийшло би лише на нашу користь. Дальше, ті одиниці мали би більше часу, то могли би також і більше працювати по читальнях чи товариствах наших над осьвідомлюванем нашого простолюдя, чи то через відчити чи через концерти і т. д.

Се повинна собі наша суспільність тепер взяти до серця і старати ся, о скільки змога, зле направити, бо лїпше пізно як нїколи — каже наша народна пословиця.

Н. Н.

В ГАЛИЧИНЇ.

— Ти чого плачеш, Івасю?
— Бо так!
— Та скажи! Може тебе Гринько вдарив?
— Нї, не вдарив!
— А що-ж, сину?!
— Він взяв всю сіль, а я мушу їсти п і с н и й хліб...

ЩО ЗА СЬВЯТО В ГАЛИЧИНЇ.

Що за сьвято в Галичині?
Що се там ся діє?
Що весь нарід український
Так дуже радіє?
Хоть не один втратив батька,
Батько може сина,
А з голоду і зарази
Вимерла родина;
Не в одного дич московська
Попалила хати
І забрала всьо, що тільки
Дало ся забрати;
Не один, хоть днесь каліка,
Втратив руку, ногу,
А веселість має в серци
І дякує Богу!
І сирітка веселїйша,
Весела й вдовиця,
Бо вільна вже від ворога
Галицька столиця!
Не за дурно ми терпіли
Так товгії літа!
Не за дурно також буде
Наша кров пролита!
У кождого Українця
Днесь весела міна,
Кождий каже сьміло й гордо:
Не вмре Україна!

Осип Логин,
Мт. Кармел, Па., 25. VI. 1915.

ДОПИСИ.

13 S. S. PITTSBURGH, PA.

Притрафило ся менї бути на концерті, котрий відбув ся у нас 20. червня с. р. в честь Тараса Шевченка. Вступне слово виголосив Т. Наконечний, предсїдатель Української Народної Читальнї. Після того був спів „Май контри" і „Ще не вмерла Україна". За тим п. Потирала, прибрана в народний стрій, відеклямувала „В сьвіт за очи", а публика нагородила її зате оплесками. Потім прийшов відчит про Тараса Шевченка, котрий мав І. Колодій.

Тут мушу звернути увагу, що коли хто хоче говорити відчит, то повинен бути певний себе, що буде говорити добре, відважно і до серця, а не так, як приміром п. Колодій, котрий мав щось-там написане на папері, але так застратив ся, що не міг того прочитати і на чім зачав, на тім скінчив. Комітетові концерту повинні на другий раз запросити такого, що може добре говорити. Як не мають відповідного чоловіка в своїй місцевости, нехай попросять когось з иншого плейсу.

По відчиті слїдували співи і декламації. Співи випали слабенько. Не знаю, чи співаки були невивчені, чи диріґент недобрий... Учителя Телявського заболїла рантовно голова, тож його місце обняв о. Йосиф Ґануля. Юлія Ломницька віддеклямувала поезію Шевченка, а п. Марія Дацко вірш про пиянство. Ся послїдна відспівала разом з п. І. Масляником „Проч з пиянством", за що публика нагородила їх грімкими оплесками. Пані Коцянська в гарнім народнім строю віддеклямувала „Розриту могилу", а Іван Масляник „Кавказ" Т. Шевченка. Обоїм подякувала публика довгими оплесками. Після того мала п. М. Дацко промову о єдности народа і любови до своєї рідної України. Бесїдниця заохочувала присутних, аби приступали громадно до Української Народної Читальнї, а так разом зможемо самі богато навчити ся і показати ся перед другими народами. Потім предсїдатель подякував публиці за участь в концерті, який закінчено патріотичними українськими піснями.

Учасник концерту.

ЛИСТИ З РІДНОГО КРАЮ.

I.

Лист з Цеброва (повіт Тернопіль), писаний до Петра Верцюха в Раклend Лейк, Н. Й., 16. грудня 1914.

Дорогий Сину! Наше поводженє дуже зле, а Ти знаєш, через що... Як би Твій брат Іван написав коли до Тебе з війска, то пішли йому пару центів, бо він певно тірко бідує. Я сего зробити не можу, бо не знаю, де він перебуває. Наше село — Богу дякувати — не нарушене війною ані пожаром. Лише збіже спалили трохи козаки своїми кіньми і трохи забрали, а решту нам лишили на прожиток, але Бог знає, чи ми будемо з сего корнистати. Будь здоров, мій Сину!

II.

Лист з Тирнян (Слявонія), писаний до Миколи Гриба й иншої своєї рідні в Клейвіл, Н. Й., 29. грудня 1914.

Я вже вийшов з війска, супровітований. Я був ранений в ноги чотирма кулями. Рани вже гоять ся, бо куля лише тіло пірвали, але костий не нарушили. Ви певно знаєте, що Москаль всьо у нас забрав і богато наших людий побив. Ходить чутка, що клятий ворог наше село Ладичин (повіт Тернопіль) спалив. Богато наших ладичинських жовнірів уже не жиє, як: Василь Шуманський, Атанас Герчак, Горніцький, Партика і инші. Наших людий, які утікли з Галичини, є дуже богато коло Відня. Вони сидять у бараках на поли і там їм їсти дають. — Ваш брат Петро Гри...

ВОЄННА ПІСНЯ.

(Сю пісню співаєть ся на нуту: Ой не шуми луже луже).

Рік девятьсот чтирнайцятий
Так дуже тяженький,
Бо розлялось много крови
І сльозів дрібненьких.
Задзвонили в селї дзвони
У суботу в ночи:
Йдїть, жовняри, на війночку,
Бо вас цїсар хоче.
Кличе цїсар на війночку,
Тре' ся забирати;
Плаче жінка, плачуть дїти
І старенька мати.
У недїлю дуже рано
Стались вибирати,
А по селах дрібні слези
Зачались зливати.
„Дїти мої дрібнесенькі,
Тре' вас покидати;
Татом вашим буде Господь
І Пречиста Мати.
„Ой прошу Тя і благаю,
Пречистая Мати,
Не дай моїм сиротятам
Гірко бідувати!
„Жінко моя дорогая
І дрібненькі дїти,
Коли менї Бог позволить
Єще вас видїти?
„Ой волїв би я умерти
Нїж вас полишити:
Ви самі ся зістанете,
Будете бідити.
„Вже приходить моя хвиля,
Мушу-сь забирати,
Ой змилуй ся, милий Боже
І Пречиста Мати!"
Дрібні дїти починались,
Плачуть коло тата,
А я бідний сам не знаю,
Як ся розістати.
„Ой бувайте всї здорові,
Бо вже відїзджаю!"
Жінка, дїти й вся родина
Зі мнов ся пращають.
Ой їду я до колєї,
Гірко й ревно плачу;
Може жінки й дїтий своїх
Більше не побачу.
Може мене Божа сила
Ме охоронити,
Бо хто-ж буде моїм дїтям
На хліб заробляти?
Неодному Бог позволить
Дожити ще віка,
А неодин то поверне
До дому — каліка.
Вітер дує, снігом віє
З хмари о півночи;
Неодному гайворони
Видзьобують очи.
Неодин вже в густім лісї
Забитий зістав ся.
А неодин до неволї
Російської дістав ся.
Той, що піппов у неволю,
То волїв би вмерти;
Як день так ніч сьвітом нудить,
Просить в Бога смерти.
Ой, Боже мій милостивий,
І ви, всї сьвяті!
Коли менї ще уздріти
Дїточки дрібні?...

* * *

Ось війна вже закінчилась
Війска розпускають
Дрібні дїти ходять, плачуть,
Тата виглядають.
Ой минув же один тиждень,
Другий наступає;
„Ой, Боже наш милосерний,
Тато не вертає!"
„Ідїть, дїти, помолїть ся
За нашого тата;
Ой, змилуй ся, милий Боже,
І Пречиста Мати!
„Десь наш тато лежить в гробі
Землев засипаний,
Ой либонь ся вже не верне
Наш тато коханий!"
Повернув ся до домоньку,
Став розповідати,
Як він мусїв в зимнім полю
Тяжко бідувати.
„Оповім ти, жінко мила,
Як я набідив ся:
Через цїлий божий тиждень
Водою не вмив ся.
„Виливаєм ся що години
Дрібними слезами:
За тобою, бідна жінко,
Тай за дїточками.

„В неділеньку на сніданє
Кулечки дрібненькі,
А на обід рвали тіло
Гармати тяженькі.
„Ой стріляють вже канони,
Тяжкі гармати,
Тай почались наші війска
З землею мішати.
„Кров з жовнярів випливає
Як вода із моря,
Подивив ся бідний жовняр —
Вся земля червона.
„Як вже втихли канонєри,
Було чути зойки,
Крики, муки і розпуки
І жалібні йойки.
„Один лежить вже без ноги,
Другий двох не має,
Тому руку відорвало —
Ратунку благає.
„Ой благає він ратунку;
Нема кому дати!
Просить він ся в товариша:
Дсбий мене, брате!
„Котрий легко лиш ранений,
Беруть 'го камрати,
Несуть його до шпиталю,
Щоб 'го ратувати.
„Там доктори тіло ріжуть
Кулі витягають,
Жовнір з болю умирає, —
Родичі не знають".
„Галичино нещаслива,
Мій родимий краю,
Я за тебе воював ся,
В чужині вмираю.
„Нихто мене тут не знає,
Нихто не заплаче,
Тілько летить чорний ворон
Тай жалібно краче".
Так то війна виглядає,
Послухайте люди,
Просіть Бога і благайте
Най війни не буде.

Сю пісню уложив ранений воїн Петро Гриб з Галичини (село Ладичин, повіт Тернопіль), тепер супровітований і перебуває в Слявонії, село Гарнани, почта Гарчин.

О. МАКОВЕЙ.

ПАТРУЛЯ.

(Оповіданє на основі подій з перших днів війни в Брідщині).

Місячної ночи з дня 10. на 11. серпня 1914. р. над досьвітком маленьке і нуждениє галицьке місточко Залізці дуже стривожило ся, почувши вистріли, а від утікачів вісти, що прийшли Москалі. Люди бачили, як компанія австрійської краєвої оборони, котра коло Залозець стерегла границі, завернула в місточко і побігла в сторону Олієва і, як небавом улицями поскакали патрулї російської кінноти. Християни молили ся і зітхали у своїх хатах, заглядаючи осторожно у віконця, а жиди, котрі ще не забрали ся, городами і манівцями втікали як наполохані вівці.

Не диво! Проти одної компанії піхоти виступили два полки російської кавалєрії, гусари й улани та кілька батерій артилєрії, котрі розложили ся в місточку і в околици. Ані слова! Залізці були здобуті без великого заходу. Ріка і стави в околици боронилї побідників перед несподіваним нападом.

Передполуднем виїхали із Залозець дві кінні патрулї, разом кільканайцять їздців. Одну патрулю провадив штабсротмістр гусарів Голодинський, другу штабсротмістр уланів Шило; оба молоді ще, трийцятькількалітні мужчини. У тій війні се був їх перший іспит на ворожій землї і їм дуже залежало на тім, щоб їх звіди випали як найкрасше. Недаром їх, ротмістрів, вислали з патрулями! Діло важне, не можна його поручати ні „унтерови", ані навіть молодшому официрови.

Оба товариші небавом розлучили ся. Голодинський поїхав зі своєю патрулею полями і лїсами в сторону Тростяниця, а Шило навернув від олїївської дороги в ліво, як до Вертелки. Треба було всю околицю перешукати, чи нема ворогів, а коли є, то де і кілько їх.

З незвичайною проворностю ішла патруля Голодинського в розсип, використовуючи всякі заломи земли, корчі, лїси і полукіпки в поли на те, щоб ворог не замітив її. „Взводний унтерофіцир" Шишаков і гусарин Хрестик їхали передом. Ротмістр з приємностию дивив ся, як вони в потребі зіскакували з коний, підлазили під самі верхи горбів і роздивляли ся по околици.

Однак ворога не було видко. Голодинський чудував ся і не був вдоволений. Така тишина в поли більше непокоїть ніж боротьба, бо все можна сподївати ся несподїваного нападу.

Недалеко Перепельників подибали старого селянина. Віз збіже з поля до дому.

— Ти здешний лі? — спитав ся його остро Шишаков.

Селянин лише видивив ся.

— Не понял? Атвєчай! Здешний? С етой деревні?

Селянин здвигав плечима і розкладав безрадно руками.

— Ти з цього села? — поміг Хрестик.

— Так — відповів господар.

— Скажи нам, де ваше війско?

— Присяй Богу, що не знаю! Навіть на очи не бачив! А менї що до того?!

Надїхав ротмістр: „Ну, што?"

— Нічево не знаєт, дурак! — відповів Шишаков, та проте, поглянувши у карту, спитав ще селянина: Гдє перекрйосток?

— Га? — відповів мужик.

— Астав дурака! — рішив ротмістр і до селянина промовив зрозуміло: Ти вертай ся в село і не стежи за нами, бо смерть твоя!

— А менї яке діло до вас, пане любий? Я старий! от везу жито, щоби не пропало...

Патруля поїхала дальше. Селянин ударив сильно коні батогом...

Нараз коло Тростянця їздців сполохали несподївані вистріли. Одна куля свиснула коло Шишакова. Всї за хвилину щезли з поля, як би їх не було, але потім з безпечних сховків довго приглядали ся, де ворог. Голодинський вислав відси їздцем перше повідомленє до полку, що „на линії Тростянец вельки-фольварк обнаружил небольшія цѣпи пѣхоты".

Однак ся невелика сила піхоти здержала патрулю від простої дороги дальше й вона завернула в ліво на Білокерницю та Сервири. Під'їхати до сіл близше вже було годі, з поля і лїсів стріляла австрійська гранична сторожа, що прийшла на поміч. Патруля Голодинського мусїла щораз більше уважати і ся осторожність, їзда бездорожем мучила і вояків і коний. День був теплий, вареної страви не було, конї зіпріли і були голодні.

Сонце вже зайшло, як Голодинський перевів своїх людий через гостинець і між деревами побачив товариша Шила з його патрулею. Написали нові повідомленя про те, що замітили, вислали до своїх полків, і на ніч зайшли у яр на полудне від Олієва, відпочати хоч дві-три години та дещо попоїсти. Двох підофіцирів вислали на звіди в поле, а самі посїдали між корчами та покурювали собі папіроски.

— Ох, як то я втомив ся! — нарікав Шило та переглядав ще свою книгу з повідомленями, присьвічуючи собі електричною лямпкою.

З книжки випала фотоґрафія.

— Ти що за фотоґрафію возиш зі собою? — спитав Голодинський.

— Се мій престолонаслїдник, мій син! Подивись, чи не маладєц?

І коли Голодинський оглядав образок може дволїтного сина, що сидів голий на фотели, Шило говорив скоро:

— Дуже люблю його, мого Сашу! Така люба дитина! Я нічого більше не взяв зі собою, тільки його фотоґрафію; все, коли пишу донесенє, дивлюсь хоч хвилинку на нього. Так чудно якось: тут я такий без серця — ось і сегодня застрілив сам двох Австрійців, а тут така мягкість, така любов! Що він тепер, мій сердешний, робить?

— Спить тай годі! — відповів сухо Голодинський.

Однак по сїй сухій відповіди зворушило ся і в нього серце, бо нагадав собі свою родину.

— Я вже від двох тижнів не маю відомости від своєї жінки. Просто розхорувала ся при моїм відході. Обвішала мене сьвятими образками, Службу Божу за моє здоровлє наняла... Ех! Не буде кому і хазяйства доглянути.

— У тебе велике хазяйство? — спитав Шило.

— Та є з тисяча десятин у Херсонщині. Але що се? Я служу, а дома ладу нема. Вірники крадуть...

— Ех, колиб та війна минула! — зітхнув Шило. — Мало набідив ся я у японській війнї? А тепер ось подружив ся, сина маю, гадав спокійно зажити, уладив собі обставини — і маєш! Знову війна! Ночуй у ярі гірш собаки! По війнї покину службу.

Оба замовкли; кождий думав про своє та витав думками дома.

Гусари й улани з патрулї давали тимчасом коням їсти і грїли собі консерви, розпаливши жмуток соломи. Оба ротмістри почали також їсти те, що мали у торбах.

Поклавши ся на годинку спати, оба ще перед сном умовили ся розвідувати завтра разом і перейти ще раз докладно всї села на північ від зелїзничого шляху в призначенім для них терені по оба боки Олієва. Дивували ся ще, що се таке, що в Австрійців нема гармат і, що взагалі видко дуже мало їх війска. Адже завтра в ранцї, як вийдуть з Залозець оба російські полки з гарматами, то перелетять до зелїзничого шляху як вітер. Шило похвалив ся ще, що тут в Галичині придала ся йому на звідах українська мова, яку знає; без неї не довідав би ся від селян нїчого. Се потвердив і Голодинський. Дальша розмова не клеїла ся, утома брала верх і оба небавом заснули.

По півночи схопили ся, побудили патрулї і почали знову звіди від Олієва на схід, потім на полудне близше до шляху і далї у сторону Тростянця. Місяць присьвічував і надранішним холодком було навіть приємно їхати. Не замітили коло сіл і на поли нічого цікавого. Зате без перешкоди понищили телеґраф, позривавши в кількох місцях довгими дручками дроти.

Але перед сходом сонця вдало ся їм приловити австрійську патрулю, зложену з трох піхотинців. Незамітно для них, десь з рова, вихопив ся як заяць на дорогу наколесник. Шишаков післав кілька кульок за ним, але не поцілив. Почав здоганяти конем, однак надумав ся і вернув ся. Обі патрулї розбігли ся на всї боки і небавом залунали вистріли: три піхотинці не могли втечи перед кінними, — отже піддали ся. Шишаков, заки ще привів їх до ротмістрів, успів обділити всїх нагайкою, однак не довідав ся нічого. Бранцї мовчали й перед ротмістрами, хоч розуміли їх більше ніж Шишакова. Відіслано їх разом з повідомленями чимскорше до Залозець, нехай там з ними морочать ся і випитують їх.

Далеко десь на сході чути було поодинокі вистріли крісів, але тяжко було зміркувати, хто се стріляє. Сонце сходило ясно та красно: знову настав погідний, горячий день. Патрулї йшли вільно, не відпочавши добре по вчорашних трудах і втомлені вже й нинїшною їздою.

В чистім поли на схід від Олієва побачили осїдланого коня без їздця. Він був ранений і стояв на трох ногах, а четверту все підтягав в гору. Голодинський подивив ся в дальновид і вислав туди Хрестика. Хрестик вернув ся небавом і звістив, що там лежать на поли чотири неживі російські кавалєристи і убитий кінь; ранений кінь не може іти. Ротмістр післав одного зі своїх гусарів за возом до Олієва, щоб забрати покійників, а сам з Шилом і вояками сховав ся між деревами в долинї над якоюсь річкою.

Треба було відпочити хоч хвилинку, написати повідомленє до полків і подумати над положенєм. Відки отсї чотири покійники? Коли їх убито? Се-ж гусари з полку Голодинського! Деж сам полк? Чи вийшов із Залозець, чи остав ся? Чи їхати дальше на звіди, чи вертати до своїх?

Голодинський і Шило виняли свої записники і почали писати донесеня та рисувати шкіци. Заки приїхав віз, вони оба докладно дали звіти із своїх заміток по дорозї і вислали з ними двох кавалєристів. Потім перекусили дещо і закурили. Шило витягнув ще раз свій записник, а з нього фотоґрафію, подивив ся на неї довго і поцілував її. Голодинський не відзивав ся, мов би не бачив сього.

Приїхав віз, зложили покійників, мов снопи, одного верх другого, до того два сїдла з коний, з убитого і раненого, і рішили ся вертатись через Олїїв до Залозець. На сході, недалеко, відізвали ся кілька разів гармати, залопотїли глухо вистріли машинових карабінів, — се було щось непевне, туди тепер годї було їхати, там уже противники самі себе бачать.

Патрулї з обома ротмістрами пійшли передом, а за ними їхав помалу віз з убитими; візник бояв ся сїсти на віз і йшов попри конї. На гостинци до Залозець візника з покійниками лишили і казали їхати дальше, а самі пійшли правим боком дороги, тримаючись горбів, долин та дерев, щоб їх не було видко.

Під Залізцями на гостинци Голодинський замітив здалека, як кілька австрійських уланів ловило двох російських гусарів, саме тих, що несли донесеня. Не надумуючись довго, він зараз пійшов зі своєю патрулею в напад; Шило за ним. Ще не доїхали до гостинця, як надігнав инший гусарин, один з тих, що вели зловлену патрулю. Він їхав із Залозець.

— Наші отступілі! Переправа занята! Австрійци в Залозцах! — кричав він здалека і гнав, що сили кінської, дальше.

Оба ротмістри сторопіли, здержали конї і спершу не знали, що чинити. Але не було часу надумувати ся, бо австрійські улани почали в них стріляти з гостинця, а дальше на поли показав ся ще більший відділ ніж їх патруля. Без приказу обернула ся цїла патруля і чвалом пігнала дорогою до Вертелки. Кільканайцять куль свиснуло за нею, один улан звалив ся з коня, — ніхто й не оглянув ся за ним. Се була утеча, в котрій ішло о житє. Хто не добіжить до своїх, пропав!

Конї падали з ніг і покрили ся піною. Треба було відсапнути хоч кілька хвилини. Заїхали в ліс і так таки на сїдлах припочивали. Конї віддихали тяжко і тремтїли. Довгу хвилину ніхто не відзивав ся. Потім Шило закляв по простому і до проклону додав: — Ротмістрів висилають наші ґенерали на те, щоб їх зловили! А самі утікають! — І знову закляв.

Відпочавши, оба ротмістри, Шишаков, унтер Прокопєв, єфрейтор Данчул і два гусари, Хрестик і Сьвідерський поїхали шукати броду поміж Реневом і Вертелкою. Решта з двох патруль лишила ся в лїсї.

Всї мости на ріцї Серетї були розбиті. З розшукою гнали їздцї понад ріку, чи не найдуть де броду. Не лише броду не найшли, навпаки вода в ріцї що хвилини прибувала, бо в ставах висше Вертелки відчинено заставки і вода розіляла ся поза береги, творячи великі калюжі глубокого болота.

Голодинський приказав Шишакову розсїдлати коня і попробувати переправити ся. Шишаков був уже по хвилинї з конем в ріцї, переплив на той бік, але там і застряг у болотї. Кінь силкував ся даремно витягнути ноги, Шишаков зсунув ся в болото і потопав.

Здалека залунав кінський тупіт. Голодинський оглянув ся: — Ох, Господи! — зітхнув тяжко, — Австрійцї!

— Пропадем! — замітив Шило і кинув ся в ріку без коня.

За ним скочив Голодинський, потім і чотири гусари. Конї лишились на березї.

Дійсно була вже крайна пора спасати своє житє, а коли не житє, то бодай честь, бо над ріку приїхало чвалом з трийцять австрійських уланів, котрі зіскочили з коний і почали стріляти до противників у ріцї. Вони в одежі вже переплили ріку, але в болотї всї застрягли.

По перших вистрілах Шишаков скрикнув нелюдським голосом, — його тяжко ранили в лївий бік. Шило стояв у болотї і стріляв з револьвера, але по хвилинї безсильно похилив ся і почав руками бовтати у водї, як підстрілена птаха крилами. Він дістав кулю в живіт. Голодинський почув біль у крижах і несьвідомо підніс руку в гору.

— „Гальт!" — крикнув хтось на березї.

— „Фаєр айнштеллєн!" А ви, там у болотї і не пробуйте утїкати, бо вистріляємо вас як качки!

Огонь затих, але австрійські улани стояли з готовими карабінами.

— Принесіть човен! — приказав старший.

Заки принесли човен, Шило тремтячими руками довго щось шукав у своїй одежі, нарештї виняв, притис свій записник з фотоґрафією сина до уст, застогнав тяжко і звалив ся у воду. Голодинський ждав, чи не прийде ся йому таксамо впасти у воду, але якось не падав. Тільки в грудях його серце било ся тривожно і в голові снували ся якісь думки без ладу, що перескакували одна другу. Шишаков учіпив ся обома руками гриви свого коня і склонив свою голову на його шию. Сьвідерський сягнув рукою до своєї правої ноги і несподївано почув біль висше колїна, очевидно від кулї. Три инші стояли у болотї спокійно.

На човен треба було довго ждати. Голодинському се здавало ся цїлою вічностию. Воєнне завзяте тимчасом у противників зникло; радість, що переловлено кількох Москалів, за хвилину також пропала і в серця всїх закрав ся якийсь сумнїв, якийсь невиразний смуток. Один улан не втерпів і серед загальної тишини сказав слова, що були також сумнївом його нескладної душі:

— Се, бігме, так, як на дикі качки...

* * *

Того дня вечером привезено полонених до Тернополя, ранених до шпиталю, здорових до будинку команди. Найтяжше ранений був Шишаков; його на руках несли австрійські піхотинцї до автомобілю. Голодинський за годину вернув ся зі шпиталю до команди; його рана в крижах показала ся нетяжкою; зате рана в души, сумні думки, що отсе він, такий многонадійний штабсротмістр, другого дня дійсної війни попав у полон, очевидно тяжко його журили і хилили до долу.

Коли прийшов товмач російської мови, щоб його про дещо спитати, він хвилинами мов забував ся, мов не знав, що з ним стало ся, і мовчав. Принесли йому вечеру, овочів, чаю і папіросок — і лишили його в спокою. Потім товмач говорив з иншими полоненими і найбільше подобав ся йому Хрестик. Се був такий гарний парубок, осмалений сонцем, що надивитись було годї. Він стояв у кутику коло зелїзної печі і біленькою хустиною втирав сльози. Бояв ся сердешний, що його убють, бо так йому наговорили. А у нього в Полтавщині батько, мати, сестри...

Потім товмач перечитував відібрані у полонених папери. Був тут і записник Шила з відбитками донесень і фотоґрафією дитини — все мокре, бо витягнє з води. Товмач уже знав про смерть Шила і дивив ся тепер на образок дитини з глубоким жалем. Чим отсей малий сирота провинив ся, що йому батька забрали, а його матери мужа?

І кілько буде таких невинних сиріт і вдів у всїх, що воюють?

Відень, 11. марта 1915.

ВЕЛИКА ОФЕРТА

Передна часть з пуделок Nebo вартує ½ ц.
Цїлий купон вартує ½ ц.

Ножик — Окладка з рогів оленя — 2 і 3/4 стр. ДАРОМ за 60 купонів або передних частий з пуделок. (Можуть бути одні і другі) — Богато инших цінних презентів.

Цїлий купон і передна часть пуделка має однакову вартість.
Одні і другі вимінюєсь на цінні презенти.
(Ся оферта кінчить ся 31 грудня, 1915)
P. Lorillard Co., Inc., New York Est. 1760

ПАМЯТАЙМО!

НЕ БУЛО І НЕ БУДЕ ВЖЕ БІЛЬШЕ ТАКОЇ ХВИЛЇ, КОЛИ БИ НАША ЖЕРТВА, ХОЧ НЕ ЗНАТИ ЯКА НЕЗНАЧНА, А БУЛА ТАКА ВАРТІСНА ЯК ТЕПЕР.

НЕ ДИВІМ СЯ НА ТЕ, ЩО АВСТРІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ПО ОСВОБОДЖЕНЮ ГАЛИЧИНИ ОБОВЯЗАНЕ ПОМАГАТИ НЕЩАСНИМ ГОЛОДУЮЧИМ НАШИМ БРАТЯМ, БО СЕ Є НАШ ОБОВЯЗОК ПЕРШИМ ВТЕРТИ СЛЬОЗУ ГОЛОДУЮЧИМ СИРОТАМ І ВДОВАМ, ТА ВРАТУВАТИ ЇХ ВІД ГОЛОДОВОЇ СМЕРТИ.

НЕ ЗАБУВАЙМО, ЩО МИ ПОВИННІ СКЛАДАТИ ТІ ЖЕРТВИ НЕ ЛИШЕ З ЛЕГКОЇ РУКИ, АЛЕ ПОВИННІ ТАКОЖ І СЕБЕ ТРОХИ ПОЖЕРТВУВАТИ І ДАТИ — ЯК ТО КАЖУТЬ — ОСТАТНЕ, А НАВІТЬ ПОЗИЧИТИ І ДАТИ.

МИ ПЕВНІ, ЩО ПО ЦІЛКОВИТІМ ОСВОБОДЖЕНЮ ГАЛИЧИНИ, А ОПІСЛЯ І ПО ЗАКЛЮЧЕНЮ МИРА, КОЖДИЙ ВІДСИ ПІШЛЕ СКІЛЬКИ ЗМОЖЕ ГРОША СВОЇЙ НАЙБЛИЗШІЙ РОДИНІ, АЛЕЖ КІЛЬКО Є ТАКИХ БІДНИХ І НЕЩАСЛИВИХ, А ВСЕЖ ТАКИ НАШИХ БРАТІВ І СЕСТЕР, УКРАЇНЦІВ, — ЩО НЕ МАЮТЬ В АМЕРЕЦІ АНЇ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ, АНЇ В КАНАДІ, АНЇ В БРАЗИЛІЇ СВОЇХ КРЕВНИХ.

ЗА НИХ МИ ВСЇ МУСИМО ПАМЯТАТИ. НЕХАЙ КОЖДОГО З ВАС, ЩО ЧИТАЄТЕ ҐАЗЕТУ, СПОГАДАЮТЬ З ВДЯЧНОСТЮ БІДНІ СИРІТКИ, КОТРИХ ЛИШИЛИ ТІ УКРАЇНЦЇ, ЩО ЗГИНУЛИ НА ПОЛИ БОЮ.

ТЕПЕР, КОЛИ ЩОРАЗ БІЛЬШЕ НАШОГО КРАЮ ОСВОБОДЖУЄ АВСТРІЙСЬКО-НІМЕЦЬКА АРМІЯ З МОСКОВСЬКОГО НАЇЗДУ І КОЛИ ВЖЕ НЕБАВКОМ ЗНОВА БУДЕ ДОСТУП ДО ГАЛИЧИНИ, МУСИМО ПРИСКОРИТИ СКЛАДКИ, АБИ ВИСЛАТИ ВІДСИ ЯКУСЬ БІЛЬШУ ЖЕРТВУ НАШИМ ЗЕМЛЯКАМ, ЯКА БУДЕ ДУЖЕ ПРИДАТНА ПІДЧАС ВІДБУДОВИ КРАЮ. І МИ МУСИМО ЯКОЮСЬ ЧАСТКОЮ ПРИЧИНИТИ СЯ, ЩОБИ РОЗБУДИТИ НАНОВО ПРИДУШЕНЕ МОСКАЛЕМ НАРОДНЕ ЖИТЄ В СТАРІМ КРАЮ.

ОЗОВІТЬ СЯ, АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦЇ. БОГАТШІ І БІДНІЙШІ. ВСЇ ЯК ОДИН! А ТАКОЖ БРАЦТВА І ТОВАРИСТВА!

ПРИСИЛАЙТЕ ЯК НАЙСКОРШЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ, А ТАКОЖ ОКРЕМО НА УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК В СТАРІМ КРАЮ!

ВІЧЕ В СПРАВІ ВІЛЬНОЇ УКРАЇНИ

— відбуде ся —

В НЕДІЛЮ ДНЯ 11. ЛИПНЯ С. Р.

точно о год. 4.45 в церковній гали на розї улиць Ґрін і Сусекс в Джерзи Сіти, Н. Дж.

Ререфує др. Семен Демидчук.

ПОДЯКА.

Родина бл. п. Ірини Ревюк дякує оо. Лотовичови і Кузїву; дд. Шлюпасови, Ардановн, Ґнусови, Гвоздикови, Сенюкови, Шопейови; дд. Мрикалови, Крайківському, Білецькому, Гришкови, Якимову; Товариствам і Віддїлам; і загалом усїм українським громадянам, котрі взяли участь в похоронї Покійної. Також складаємо подяку родинї д-ра І. Шлюпаса за всю щиру поміч і розраду, якої ми від неї дізнали.

Мільчик Ревюк, Омелян Ревюк, Емілія Струтинська, Мирослав Січинський, Марія Струтинська, о. Микола Струтинський.

При всяких нагодах: на вічах, на зборах, при роботі, на забавах, на весілях, хрестинах і т. д. памятаймо про жертви теперішної війни у нашім рідним краю та збираймо як найбільше жертв на ту сьвяту ціль народну!

НОВІСТЬ НА АМЕРИКАНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Накладом Видавництва „Свободи" появила ся тепер книжка, яка викличе певно велике вдоволене серед усіх наших земляків на американській земли.

Ся книжка — се „ПОВНА ЗБІРКА ВЕСЕЛИХ ВІРШІВ СТЕПАНА РУДАНСЬКОГО", так улюбленого поета серед цілого загалу нашого народа, що за його творами, як то кажуть, люди розщибають ся.

Звертаємо увагу, що такої повної збірки, виданої окремо, як ся, що власне тепер появила ся з друку, ще не було не то в Америці, але і в старім краю. Длятого се є новість для всіх Українців.

Нема сумніву, що тепер кождий Українець, що нераз радий був десь роздобути ті вічно сьвіжі перли Руданського, скористає з нагоди і набуде собі одну збірку на власність, яка буде йому на все нерозлучним товаришем та буде давати розраду і потіху.

Згадана збірка веселих віршів з портретом С. Руданського обіймає 282 сторони, на яких містить ся 215 віршів, котрі ділять ся на такі розділи: 1) Прислівя 2) приказки про мужиків і козаків; 3) приказки на попів та ксьондзів; 4) приказки про Ляхів і панів; 5) приказки про Москалів і урядників; 6) приказки про Німців; 7) приказки про жидів; 8) приказки про циганів і 9) приказки про звірів (байки). Крім того в книжці є житєпись С. Руданського та при кінци замітки і поясненя до віршів.

Книжка у гарній окладинці коштує вже з почтою всего 55 центів. Хто пришле до Адміністрації „Свободи" 55 центів, зараз дістане відворотною почтою книжку.

Тож спішіть ся і замовляйте. Сумувати не треба ніколи, ані в сумні ані в веселі часи, бо веселість — то половина здоровля.

Памятайте, що наш славний поет Іван Котляревський кликав:

Нехай злії одні плачуть,
Бо не добре замишляють!

І купуйте збірку веселих віршів Степана Руданського.

КУРІТЬ ЛИШЕ ЦИҐАРЕТКИ „УКРАЇНА"!

Попирайте лише своїх!

Пишіть на адресу: Shklaryk Tracz & Co., 510 E 12th St., New York, N. Y.

ПОЗІР! РУСИНИ В АЛЕНТАВН, ПА. І ОКОЛИЦІ!

В СУБОТУ, 10. ЛИПНЯ 1915 р.

відограє аматорський кружок при церкві Непорочного Зачатя представлене

„НАТАЛКА ПОЛТАВКА"

в гали Юнг Менс, під ч. 412 Ґордон стр., Алентавн, Па. 80

Початок о год. 7.30 вечер.

ПОЗІР! ПОЗІР!

ҐЕРКІМЕР І ОКОЛИЦЯ!

Заходом української-католицької парохії відбуде ся

В СУБОТУ, ДНЯ 17. ЛИПНЯ 1915

о годині 7-ій вечер театральне представлене

„СВЕКРУХА"

комедія в 3-ох актах в Меніхор Гол (німецькій гали).

Тікет 25 цнт. По представленю забава.

На се представлене і забаву запрошуєсь Русинів-Українців з Літл Фолс, Ютики і околиць.

80-81 КОМІТЕТ.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

КАРНЕҐІ, ПА. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 384, подає всім своїм членам до відома, що мітинґ відбуде ся в неділю 18. липня с. р. в галі „Конкордія" в Карнеґі, Па., точно о годині 2-гій пополудни. На тім мітинґу мусить кождий член явити ся, бо є дуже важні справи до полагоджения. Котрий член не явить ся, заплатить $1.00 кари, або зістане суспендований. — І. Слободзяник, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. „Любов", від. 45, повідомляє всіх своїх членів, що дня 11. липня с. р. в неділю зараз по богослуженю відбуде ся піврічний мітинґ під ч. 822 Н. Франклін стр. Кождий член має явити ся, бо є важні справи до обговореня. — С. Штогрин, предс.; І. Пеленський, кас.; Н. Лівач, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. „Вільні Козаки" від. 316, повідомляє своїх членів, що місячний мітинґ відбуде ся 14. липня с. р. там, де завше, о годині 8-мій вечером. На тім мітинґу не має бракнути ані одного члена, бо є богато справ до полагодження і піврічне справоздане. На поминає ся тих членів, що довгують, аби прийшли на мітинґ і вирівнали свої вкладки, бо в инакшім разі уряд буде змушений таких членів виключити з Товариства і з У. Н. Союза. Також кождий член повинен привести з собою бодай одного нового члена і тим способом збільшити Тов. „В. К." і У. Н. Союз. — Н. Кучмій, предс.; П. Макогон, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сошествія сьв. Духа, від. 237, вибрало на мітинґу дня 27. червня с. р. нового предсідателя, Івька Вовка. — Д. Яворський секр.

ФІНІКСВІЛ, ПА. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 321, повідомляє всіх своїх членів, що мітинґ у важній справі відбуде ся в неділю 11. липня с. р. в домі Івана Федака ч. 104 Маршал стр., Фінікс віл, Па., о годині 2-гій пополудни. Кождий член має бути на тім мітинґу, бо буде вибирати ся нових урядників. Неявившій ся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00 кара буде безуслівно на слідуючім звичайнім місячнім мітинґу стягнена. На тім мітинґу будемо також принимати нових членів без вступного, а до У. Н. Союза після статута. — М. Черевко, заст. секр.

ВІЛІНҐ, В. ВА. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 56, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітинґ відбуде ся в неділю 11. липня с. р. о годині 2-гій пополудни в гали польського Сокола при Вуд стр. Кождий член має бути присутний, бо будуть дуже важні справи до полагодженя. Котрий член не явить ся і не заплатить своєї належитости або не пришле її до місцевого секретаря, заплатить кару 50 цнт. або зістане суспендований. Нових членів принимає ся до Братства і У. Н. Союза після статута. Наші мітинґи відбувають ся кождої другої неділі по першім. Братя Українці з Вілінґ і з околиці! Час уже перестати ворогувати один на другого, а зате подбати о себе і свою фамілію. — Н. Зарічний, секр.

РОН, ПА. Бр. Преображеня Господнього, від. 29, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітинґ відбуде ся в неділю дня 11. липня с. р. точно о годині 2-гій пополудни в галі парохіяльній на Сентр Стр. На порядку дневнім є дуже важні справи до полагодженя. Контрольна комісія буде здавати своє справоздане за цілих 6 місяців. Неявивший ся член заплатить 25 цнт. кари, а урядник 50 цнт. — В. Федак, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Товариство Зоря, від. 69, повідомляє всіх своїх членів, що трикварта льний мітинґ відбуде ся в суботу 17. липня с. р. о годині 8.30 вечер в Ліберти Гали, під ч. 257-263 Гавстон Стр. Кождий член обовязаний явити ся на мітинґ, бо є важні справи до полагодженя. — П. Гаврис, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(За оголошеня поміщені в сій рубриці платить ся по 1 і пів цента за кожде слово за одноразове поміщене, а за дальші поміщення по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщене. — Оголошень женитьби не приймаєсь.)

Пошукую брата **ДМИТРА БОЄЧКА** котрий перебуває в Канаді 4 роки. Він є родом з повіту Заставни, Буковина. Хто би о нім знав, або він сам, нехай зголосить ся на адресу: Стефан Боєчка, 61 Sheffield Str., St. John, N. B., Can. 78-80

Пошукую свого брата **КОСТЯ ЯЦУСЯ**, родом з Вибудова, пов. Бережани. Перед двома роками перебував під ч. 507 Карсон стр., С. С. Пітсбурґ, Па. Хто би про него знав, або він сам, зволить повідомити мене на адресу: Dmytro Jacus, 121 Albert Ave., Newark, N. J. 79-80

Де є **ВАСИЛЬ СОКИРКА**, родом з Подусильної, повіт Перемишляни. Має перебувати в Ню Йорку. Хто би о нім знав, або він сам, нехай сейчас в дуже важній справі зголосить ся до: Rev. Vasyl S. Hryvnak, 4141 Jacob Str., SS. Wheeling, W. Va. 70-80

ХТО З РОДИМЦІВ має з краю канву до вишивання, або знає де купити, зволить ласкаво висилати мені; належитість заплачу; тут не можливо дістати. Прошу адресувати: W. Borak, P. O. Box 9, Atlanta, Ga. 79-80

Пошукую **КЛЕМЕНТІЯ МИХАЛИШИНА**, родом з Камінки Стримилової, Галичина. Шукає за ним його бординґ-бос, у котрого був на станції через три місяці як приїхав з Галичини. Хто би про него знав, або він сам, прошу зголоситись на адресу: Василь Левчик, 48 Washington Ave., Elizabeth, N. J. 80-81

Хто би знав теперішну адресу **М. ГАВРИСИШИНА**, котрий перед недавним часом мешкав під ч. 265 Селкірк евеню, Вінніпеґ, Ман., Канада, зволить ласкаво подати її до адміністрації „Свободи". 74—

РОДИМЦІ З ДЖЕРЗИ СИТІ І ОКОЛИЦІ!

ЕКЗАМІНОВАНА АКУШЕРКА уділить Вам радо свою поміч у всякім случаю — в день або в ночи.

Дорогі сестри — незабувайте на се, що старанний догляд ухоронить Вас перед всякою небезпекою Вашого здоровля. 74с89

MRS. ADUSZUNSKA.

564 Grand St., Tel. 4014 Bergen Jersey City, N. J.

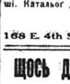
ХТО ХОЧЕ МАТИ свій або своїх родичів портрет на полотні, великий 20x16 цалів, котрий можна мити водою, нехай зголосить ся або напише по інформації і ціну: маємо також портрети Тараса Шевченка на полотні, великі 24x20 ц., ціна один долар. Книжки до читаня, молитвенники, Кобзарі, „Українські Музи", книжки о теперішній війні, календарі і всякі инші. Катальоґ даром. Пишіть на адресу: 76—

RUSKA KNYHARNIA,
im. T. Szewczenka
168 E. 4th St., New York, N. Y.

ЩОСЬ ДУЖЕ ВАЖНОГО І ЦІКАВОГО.

Що доперва лише з друку вийшла перша в українській мові книжка „Чорної Магії". Хто інтересуєсь магією, і хто хоче пізнати її тайни, нехай пише до мене залучаючи кілька стемпів почтових на пересилку цінника. Адресуйте: W. H. Miller, 298 Foutain Street, Winnipeg, Man., Canada. 76-87

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ АВТОМОБІЛІСТ

ПОРУЧАЄ ВСІМ ВП. РОДИМЦЯМ СВОЇ ГАРНІ АВТОМОБІЛІ НА ВЕСІЛЯ, ХРЕСТИНИ І ИНШІ ТОРЖЕСТВА.

ОБСЛУГА ЧЕСНА, ТОЧНА І ДЕШЕВА.

J. TRATCH & CO.,
640 East 5th St., third floor front. Tel. 2609 Greeley.
New York, N. Y. 75-80

ПОЗІР! ВАЖНЕ! ЧИТАЙТЕ!

Вже вийшла на 160 сторін ілюстрована (з дуже гарними образками) книжка

„З ТЕРЕНІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ".

В тій книжці є описані всі галицькі і буковинські повіти, міста, місточка і села де дотепер ґаздують Москалі. Єсли не маєте з дому жадного листа, то з тої книжки довідаєтесь, що ся діє в Вашій родинній місцевости. Спис всіх убитих, ранених і полонених Русинів-Українців і Поляків з поданем, хто де служив при війску і хто звідки походить родом і з котрого повіту.

Ся книжка є дуже важна і інтересна, повинна находитись у кождого і в кождій хаті.

Ціна 50 цнт. Позамісцеві можуть присилати моні-ордер або стемпсами (канадійських не приймаєсь). Аґентам значний опуст. 76с86

SKLAD KNYZOK, B. Kulikowski,
432 E. 9th St., Dep. 3. New York, N. Y.

ЦІННИК КНИЖОК, які можна дістати в друкарні „Свободи":

Ой не ходи Грицю, та на вечерниці. Народна драма зі співами в V. діях М. Старицького. (В переробці Александрова. — Ціна .... 30 цнт.
Оповідане про Алі Бабу і сорок розбійників. Арабська казка. — Ціна 20 цт.
О підземних скарбах. — Природна розвідка про всякі мінерали, находячі ся в земли і як витворюєть ся з них річи необхідні в житю людий. Ціна 25 ц.
Оповідания про заздрих Богів. — Ціна .... 10 цт.
Огонь на услугах чоловіка (3 ілюстрації). Становище пияниці. — Янко Музика. — Свинячий син. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна .... 15 цнт.
І. Олекса Довбуш і карпатські опришки. — II. Цісар і ігумен. Валяда. З німецького переклав Іван Франко. — Ціна .... 10 цнт.
Повна збірка веселих віршів Степана Руданського. — Ціна .... 55 цнт.
Порадник для женщин, що хочуть бути здоровими. — Ціна .... 15 цнт.
Порадник для залюблених або як писати любовні листи. — Ціна .. 35 цнт.
Провідник, практичний підручник до науки англійської мови без помочи учителя з доданем словара. — Ціна $1.50
Портрет Т. Шевченка, поменьшене портрету славного артиста-маляра Ф. Красіцького. Величина 13x16 цалів на тривалім папери. — Ціна .. 20 цнт.
Під прапором свободи. Вибір патріотичних деклямацій. — Ціна ... 30 цнт.
Пісні про Канаду і Австрію. Пригоди з житя еміґрантів, списані віршом. — Ціна .... 40 цнт.
рят і ростин. — Ціна ...... 10 цнт.
Принц і нуждар. Дуже занимаюче оповідане славного американського писателя Марка Твейна в перекладі В. Держирукп. — Ціна .... 50 цнт.
Причта про садівника та инші оповіданя, гуморески і сатири. — Ціна .. 40 цнт.
Промови, деклямації і желаня на хрестинах, заручинах і весілю для кумів, старостів і дружбів. — Ціна .. 10 цнт.
Покуса. — Зміст: Покуса (оповідане). З парктичної школи (оповідане). Я тут голова (оповідане). Пісня про Канаду. 11.000 метрів над землею. Руському серцю (вірш). Вік людий, зві...
Про конець сьвіта. — Ціна .... 15 цнт.
Про нутро землі (з 22 образками). — Розкази про будову землі і її передпотопові здобутки. — Ціна .. 25 цнт.
Про Христофа Колюмба та відкрите Америки (2 ілюстрації). — Закон не спинить пияцтва, тільки виховане. — Ріп Ван Вінкель (Вашінґтон Ірвінґ). — Дні нашої слави і недолі. Ціна 15 ц.
Руський штукар. 212 гарних штук до забави. — Зміст: Часть І. Забави фізичні і хемічні. Часть II. Штуки з картами. Часть III. Штуки рахункові. Часть IV. Штуки жартібливі. — Ціна .... 50 цнт.
Рицар і смерть. — Ціна ...... 5 цнт.
Розмова Поляка з Русином. — Дуже веселий вірш, в котрім Русин висьміває польську пиху. — Ціна .. 10 цнт.
Релігійні вірованя старинних народів. — Зміст: Релігія Єгиптян. Релігія Халдейців. Первісна релігія Індусів. Ісповідники релігії Брама. Релігія Будди. Релігія Перзів. Релігія Жидів. Релігія Греків. Релігія Римлян. — Ціна 20 цт.
Русько-англійський тлумач, з котрого можна дуже скоро навчитись англійської мови. Сторін 256, тверда оправа. — Ціна .... 60 цнт.
Різдвяна ніч (з 10 образками). — Ціна .... 10 цнт.
Степові люди. — Опвідане з житя в донських степах. — Ціна ..... 15 цнт.
Страшна пімста. — Оповідане М. Гоголя з козацьких часів (з многими образками). — Ціна ...... 20 цнт.
Сьпівомовки .... 40 цнт.
Свекруха. — Комедія в 3 діях. — Ціна .... 25 цнт.
Страйк. — Сценічний образ в трох діях з житя хліборобів в Галичині. (Штука для аматорських театрів). — Ціна .... 20 цнт.
Стріляй на смерть! — Робітнича драма в 1-ій дії. (Для аматорських театрів). — Ціна .... 15 цнт.
Сьвято весни. — Ворог між нами. — Христос Воскрес. — До часу збанок воду носить (2 ілюстр.) — Тополя (1 ілюстрація). — Мати. — На Великдень. — Старинний звичай. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна 20 цнт.
Товариська ворожка, для веселої розривки в кружку знакомих. — Зміст: Ворожене будучности для женщин. Ворожене будучности для мущин. — Ціна .... 15 цнт.
Тарас Шевченко (17 ілюстрацій). — Ціна .... 20 цнт.
Український співаник. — Ціна 40 цнт.
Хлопська доля. — Ціна .... 5 цнт.
Хто з чого жиє? (Розвідка на тлі економічнім). — „Земля рече". — Ціна .... 15 цнт.
Чародійні пригоди убогого Омара і султанової дочки Зулїми. — Ціна 20 ц.
Через кордон. (Цікаві розкази еміґранта). Еміґрант (вірш). — Ціна 15 цнт.
Що стало ся з Рудольфом або трагедія на замку Маєрлінґ. — Ціна 60 цнт.
Що то є книжка? — Початки козаччини (з 5 образками). — Козачий кістяк. — Кіндрат Бубненко-Швидкий. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна 20 цнт.
Як мужик ходив до царя правди шукати (оповідане). З гір (вірш). За землю (оповідане). Сьвіт без Аллага (арабська байка). Як вовк пімстив ся на цареви (казка). — Ціна .... 15 цнт.
Які то є люди на земли? (з 22 образками і 2 мапами). Дуже цікава розвідка про всі раси людий і їх житє. — Ціна .... 50 цнт.
Як писати листи або найновійший і найпрактичнійший Русько-анґ. листівник. — Ціна .... 75 цнт.
Як закладати читальні і вести бібліотеки. — Чому рік має 365 днів. — Що таке грім. — Алькоголь, повільна отруя. — Шинок. — Чотири дні. (Всеволод Гаршин). — Заповіт Ярослава Мудрого. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна .... 15 цнт.
Як стати горожанином Злуч. Держав та инші практичні відомости.—Ціна 25 ц.
І. Як мене вибирали дружбою. — II. Цісар соловій. — Ціна ... 10 цнт.
Як пан собі біди шукав, оповідане Івана Франка. — Ціна .... 15 ц.

ДРУКИ.

Переписні картки. — 1) Т. Шевченко (з портрета Красіцького), 2) Шевченко в молодім віці, 3) Шевченко в неволи (з власноручного портрета), 4) Родинна хата Т. Шевченка, 5) Могила Т. Шевченка в Каневі над Дніпром. — Картки виконані в трох кольорах і прикрашені взорами в народних мотивах. — 5 карток .... 15 цнт.
Листові папери до родини, свояків, знакомих і др. На кождім листі находить ся відповідний віршик прикрашений гарною трикольоровою вінєтою в народних мотивах і три сторінки вільні до писаня. — Ціна за 15 листів першої серії враз з ковертами для мущин 45 центів. — Ціна за 11 листів другої серії враз з ковертами для женщин 36 центів. — Поодинокий листок коштує 4 центи.
Книжочки платничі для вписуваня місячних вплат членів до Братства і Товариств, 50 штук 3.50
Метрики хрещеня, шлюбу і смерти, штука .... 3 цнт.
Помяник за померших .... 10 цнт.
Листові папери. Листи з вінєтою Т. Шевченка, М. Лисенка, Ів. Франка, Богдана Хмельницького, М. Драгоманова — за штуку .... 2 цнт.
Книжки для опікунів хорих 1.00
Сьвідоцтва лікарські для хорих членів Братств і Товариств .... 3 цнт.

МОЛИТВЕННИКИ І КНИЖКИ БОГОСЛУЖЕБНІ ТА РЕЛІҐІЙНІ.

Новий Завіт 2.00
Псалтир 1.00
Бог Надежда Моя, звичайна оправа 1.00
Бог Надежда Моя, кісяна оправа 2.00
Бог Радость Моя, кістяна оправа 1.40
Віночок, для молодіжи, звич. оправа 28
Дорога до неба, скіряна оправа .. 90
Дорога до неба, малий, звичайна оправа 32
Друг Душі, кістяна оправа 1.30
Друг Душі, малий, звич. оправа... 50
Горі імієм серця, кіст. оправа ... 1.10
Горі імієм серця, скіряна оправа.. 1.10
Горі імієм серця, звичайна оправа 34
Хліб Души, кістяна оправа 1.80
Хліб Души, звичайна оправа 90
Молитвослов для католицьких лиць 1.20
Помилуй нас Боже, для молодіжи, скіряна оправа 80
Помилуй нас Боже, звич. оправа.. 50
Коляди 20
Збірник найкрасших пісень церковних 10
Ангельський хор, часть II. 20
Ангельський хор, часть II. 5

Адреса:

„SVOBODA"
83 Grand Str., Jersey City, N. J.

РУСЬКИЙ ЛІЧНИЧИЙ ІНСТИТУТ.
(Старокраєвого християнського лікаря.)

Се лічниче заведене має вже вироблену славу. Спеціяльно лічать тут застарілі жолудкові недуги, як також перестуджене, запалене легких і другі внутрішні недуги, епілепсію і секретні недуги мущин і женщин. Цілковито вилічую ревматизму, пухлини і ран, лишаї і скірні викиди. Ліки виробляють ся під доглядом лікаря з вибраних зіл привезених зі старого краю. Лікар говорить по руськи. 2.

Інститут отворений що-дня від рана до 7-ої вечером і виключаючи неділь.

Dr. BUKKI'S MEDICAL INSTITUTE
407 East 58th Str., New York, N. Y.
Betw. 1st Ave & Ave A.

ПОДАЮ ДО ВІДОМА УКРАЇНСЬКОГО ЗАГАЛУ, ЩО

1) Я є українським християнським лікарем, котрий говорить по українськи;
2) Я лічу медично і хірурґічно недуги як: слабости ушний, носа, горла, очий, легких, серця, жолудка, нирок, викиди шкірні, нервові слабости, гемороиди і секретні недуги мущин і полові женщини.
3) Я не є лікарем з медичної клініки або інституту, ані я не зву себе пресором, які звичайно роблять бизнес через тлумачів (такий титул може хто небудь уживати в Америці і він не має ніякої вартости), але з огляду на мою численну практику в многих шпиталях, я є в силі дати Вам можливо найліпшу опіку і пораду.
4) Уділяю охотно відповіди на всякі запити кождому, хто до мене зголосить ся або напише: 67-79

Dr. JOHN SMITH, Jr., 304 E. 14th St., New York, N. Y.

Офісові години: від 9-ої до 1-ої в пол і від 6-ої до 8-ої вечер. В неділі від 9-ої до 2-ої в пол.

Пошукуєть ся Винаходів!

ДЛЯ ВИНАХІДНИКІВ

і для тих, котрі хотять займати ся справами всяких винаходів, є вельми придатною моя книжка п. заг.:

„ЩО ВИНАЙТИ!"

з тисячами нових винаходів, з поясненями про патентоване винаходів і понад

СТО СТОРІН ДРУКУ.

Даром висилаю кождому, хто її жадає. Поясненя і поради безплатні. Провірюване, чи даний винахід надаєсь до опатентованя, полагоджую скоро

ЗОВСІМ БЕЗПЛАТНО,

бо мій офіс є в місті Вашінґтон, осідку Уряду патентів Злуч. Держав.

Пиши ще нині по руські на слідуючу адресу:

A. M. WILSON

реґістрований адвокат для патентів 53с—

311 VICTOR BLDG.,
WASHINGTON, D. C.

Є ВЛАСНЕ МАШИНИ, ПРО ЯКІ ВАМ ТРЕБА ЗНАТИ, БО ЇХ НАЗВА РЕПРЕЗЕНТУЄ ЇХ ҐАТУНОК.

Оферуємо повний вибір найліпшого виробу машин, в ріжних найприступніших цінах.

40 ПІСЕНЬ ДАРОМ ДО КОЖДОЇ МАШИНИ

Безплатна проба. Легкі сплати. Готівкою або на сплати. Гарантуємо кожду машину на письмі. Висилаємо всюда. Найбільший запас руських рекордів а також і плит у всіх язиках.

ФОНОҐРАФИ „SUPREME" ЗАПЕВНЯЮТЬ ПОВНЕ ВДОВОЛЕНЄ.

Відвідайте нас або пишіть по безплатні цінники. 72—

R. 2. SUPREME MUSIC COMPANY,
196 East Houston St., New York, N. Y.

ВОЛОСЄ

відросте Вам назад через застосоване наукової методи.

ДЛЯ МУЩИН І ЖЕНЩИН БЕЗПЛАТНО.

До лїченя.

Чи Вам випадає волосє? Чи Ви посивіли зі старости? Чи вони занечищені і липкі? Чи маєте порплї і чи свербить Вас скіра? Чи Ви лисі, чи доперва починаєте лисіти?

Коли Ви терпите котру з виміненых недуг, то не зволікайте, але старайтесь запобічи сему. І замовіть собі ілюстровану книжку в руській мові під заг.:

„ПРАВДА О ВОЛОСЮ".

яку написав один з европейських спеціялістів. Ся книга обнимає слідуючі розділи:

Третий тиждень.

Чудеса з волосєм. Будова волося і тімени. Причина випаданя волося і лисеня. Як забезпечити здоровий і гарний поріст волося. Спосіб, яким можна віднискати волосє в 6-ох тижнях. Сиве волосє. Борода. Письма з признанями вдоволених пацієнтів.

БЕЗПЛАТНА КУРАЦІЯ.

Шестий тиждень.

Упевняємо Вас, що наш власний лік званий: Кальвакура запобігає випаданю волося, нищить порплї і усуває сверблене скіри, зміцняє і спричинює новий поріст волося. За 10 центів сріблом або почтовими марками, вишлемо Вам доляровий лік КАЛЬВАКУРА № 1 враз звисше згаданою книжкою: ПРАВДА О ВОЛОСЮ. Витніть се оголошене і зашліть до нас враз з своєю докладною адресою, залучаючи 10 центів до: UNION LABORATORY, Box 501, Union, N. Y. 77ве-

UNION LABORATORY,
Box 501, UNION, N. Y.

Залучаю 10 цнт. на пересилки і прошу висилати мені сейчас Вашу долярову КАЛЬВАКУРУ № 1. І Вашу книжку: „Правда о волосю".
(Долучіть се до Вашого замовленя).

СПЕЦІЯЛІСТ МУЖЕСЬКИХ І ЖІНОЧИХ НЕДУГ

Dr. J. C. BROWN,

котрий лічить успішно недуги жолудка, серця, легких, утроби, кишок, ушей, носа і горла. Жіночі слабости лічить без операції, як також кровні і скірні недуги і женщин.

Коли Ви терпите на повисше вимінені слабости, або відчуваєте якусь зміну у Вашім здоровлю, то не попадайте в розпуку і не думайте, що Ви не в силі повернути до здоровля, доки я сего Вам не скажу. Я поміг многим хорим, яким другі лікарі дорадживали операцію, або одинокий спосіб до уратованя їх житя.

Я дипльомований ще 1880 в одним з найліпших американських університетів і лічу успішно всякі застарілі недуги. Мій офіс заосмотрений в найновіші електричні машини для досліджуваня і лїченя недуг. Не оминайте нагоди, щоби довідатись про правдиву причину Вашої недуги і щоби дістати щиру пораду при лїченю. 68-79

Моя адреса:

50 West 36th Street, New York, N. Y.

БЛИЗЬКО 6-ої ЕВНІ, НА 2-ім ПОВЕРСІ.

Отворено в тижни від 9-ої рано до 6-ої веч., в неділі від 10-ої рано до 2-ої пополудни.

Безплатні оглядини кождого понеділка, середи і суботи.

СТЕРЕЖІТЬ СЯ

тих фірм, які НЕ ДАЮТЬ Вам належного вдоволеня за Ваші гроші. Наша компанія є одинокою, котра вдоволила богато людий совісною УСЛУГОЮ і дала їм ГРАМОФОНИ, які ґарантуємо на 15 літ. На наших славних ґрамофонах, які продаємо за готівку і НА СПЛАТИ по

$1.00 МІСЯЧНО

Пишіть до нас по наші безплатні ілюстровані катальоґи.

можете чути у своїй власній хаті найкращу МУЗИКУ і СПІВИ. — 3-МІСЯЧНА проба ДАРОМ. — 24 і 50 ПІСЕНЬ і музик ДАРОМ. 11—

ROYAL PHONOGRAPH CO., 80-4th Avenue, Dep. 5, NEW YORK, N. Y.

---

20 УЖИТОЧНИХ І НАЙЛІПШОГО ВИРОБУ ПРЕДМЕТІВ ДАРОМ
СЛАВНА ЗЕЛІЗНИЧА ГОДИНКА ЛИШЕНЬ $ 6.45

СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА НА СЕЙ ТИЖДЕНЬ. Щоби як найбільше розпродати і розповсюднити наші 14 К Ґолд Філд колійові годинки, то кождому хто пришле нам свою адресу з 25 цнт. почтовими марками на депозит, ВИШЛЕМО СЕЙЧАС ГАРНУ ГОДИНКУ мужеську або женську, з найбільше славним т. зв. колійовим верком а в додатку до годинки дамо СИХ 20 УЖИТОЧНИХ НАЙЛІПШОГО ВИРОБУ ПРЕЗЕНТІВ ЗОВСІМ ДАРОМ. Елеґантний ланцюшок з брильоком, шпильку до краватки, спинки до маншетів і ковнірців, перстень, льорнету театральну, фонтенове перо, ножик, зеркальце, гребінець, інструмент до віддаваня чужих голосів, будильник, автоматичний револьвер на 6 вистрілів, голярські ножиці, бритву, пасок до бритви, маймурок, милярку, пензель і касетку на годинку. — Коли при одержаню пересьвідчитесь, що годинка і дарунки є такі як сказано, ЗАПЛАТІТЬ РЕШТУ $6.20 ЗА ГОДИНКУ і малі кошта пересилки презентів які дасмо даром. Инакше не потребуєте платити ані цента і ми Вам звернемо Ваш депозит. Скористайте з сеї нагоди і вишліть Ваше замовлене сейчас. (При замовленях з Канади треба висилати належитість згори). Адресуйте до нас так: 80

UNION SUPPLY COMPANY, Dep. 5, ST. LOUIS, MO.